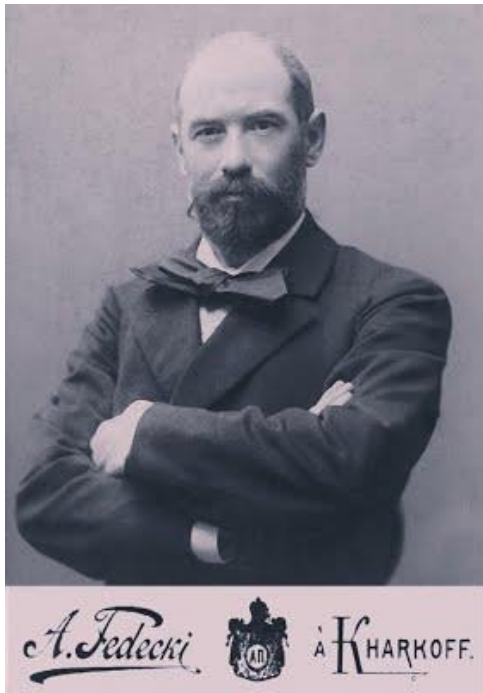

День українського кіно традиційно відзначається кожної другої суботи вересня. У 2020 році воно припадає на 12 вересня. Це свято всіх причетних до створення вітчизняного кінематографу, а також його відданих поціновувачів. Тому можемо сміливо стверджувати, що це професійне свято кожного українця. Адже кіно — це мистецтво, яке здатне формувати національну свідомість, протистояти ворожій пропаганді та доносити правду через екрани.

В останні роки кіноіндустрія в Україні стрімко розвивається, тож доречно згадати, з чого все починалось. Офіційно день українського кіно було визначено Указом Президента від 12 січня 1996 року та історія сягає набагато далі.

У 1893 році головний механік Одеського Новоросійського університету Йосип Тимченко винайшов і сконструював прототип сучасного кінознімального апарату та апарату для кінопроекції. Тоді ж він здійснив перші в світі кінозйомки – зафільмував вершників і металників списів. Із 7 листопада до 20 грудня 1893 року в готелі «Франція» (Одеса) демонструвалися ці дві стрічки. 9 січня 1894 року винахід демонструвався на 6-му засіданні секції фізики IX з'їзду російських натуралістів та лікарів у Москві. Нині знімальний апарат знаходиться у фондах московського Політехнічного музею.

У вересні 1896 року в Харкові фотограф Альфред Федецький зняв кілька хронікальних сюжетів. А вже в грудні (разом з першим публічним кіносеансом у Парижі) Альфред Федецький влаштував кіносеанс у Харківському оперному театрі.

Піонери українського кінематографу початку 1900-х років віддавали перевагу екранізації популярних українських вистав «Наталка Полтавка» (за участю відомої актриси Марії Заньковецької), «Москаль-чарівник», «Наймичка». Тоді ж мала місце

спроба створити фільми на українську історичну тематику, теж на театральній основі («Богдан Хмельницький» за п'єсою Михайла Старицького). З дореволюційним кіно в Україні пов'язана творчість багатьох популярних акторів. Королевою екрану тих часів була Віра Холодна, яка народилася в Полтаві і багато знімалася в Одесі.

Упродовж 1912–1913 років у Львові було створено студії «Фабрика-фільм» М. Мленця, «Кінофільм» Е. Порембського, «Полонія» Е. Лорембського, «Леополія» А. і Л. Крогульських, на яких спробували розпочати постійне кіновиробництво.

Кілька років шукала українська кінематографія шляху до справжнього українського революційного фільму. На цьому шляху зазнала десятків мінливих успіхів і сотень поразок. Дискутувала найрізноманітніші альянси в творенні фільму, теми, методи роботи. Сценаристи винували режисерів, режисери сценаристів і операторів, оператори нікого не винували, а ВУФКУ винувало всіх разом, проте справа від цих дискусій не посувалась вперед. На фабриках, щороку робилось чим раз більше картин і, разом з цим, чим раз більшало у нас бездарних картин. Громадська думка, що на початку надзвичайно слідкувала за кожним кроком роботи нашої кінематографії,

почала прогресивно зневірюватись і мало вже не залишила була цієї справи компетенції ВУФКУ и журналові «Кіно».

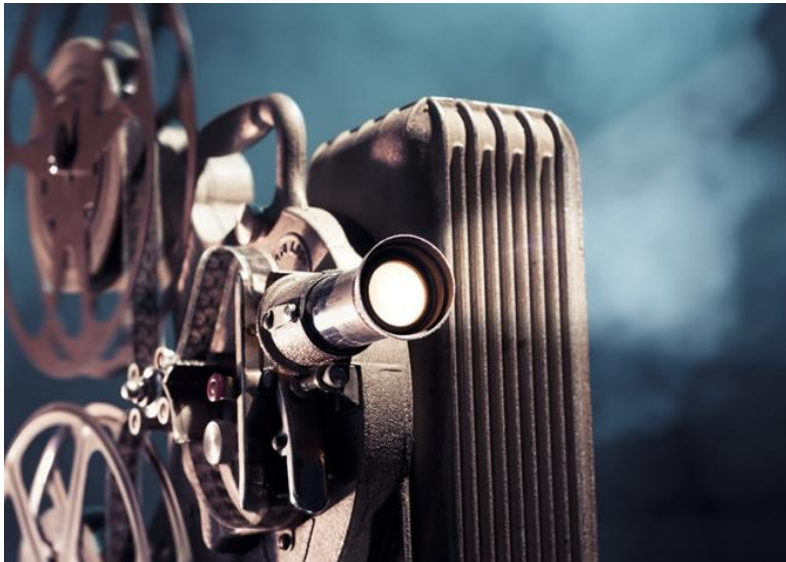
Розв'язання справи прийшло цілком несподівано. І хоча від довшого часу в пресі з'являлися нотатки про те, що на Одеській кінофабриці ВУФКУ режисер О. Довженко за сценарієм Йогансена та Юртика ставить картину «Звенигора», однак особливої уваги на ті нотатки ніхто не звертав. В нотатках значилось, що картина малює боротьбу тупого національного консерватизму з проявами революційної свідомості серед молодших поколінь, а такі речі картини ВУФКУ малювали не раз і не два, – що ж тут надзвичайного.

І от прийшов день, той найрадісніший день в історії української кінематографії, коли «Звенигора» стала на суд громадянства, показавши на екрані, що справді вона малює. Нікого, звичайно, не здивувало, що вона не малює ніякого тупого консерватизму, але те, що вона малює, громадянство прийняло з подивугідним ентузіазмом.

Слова немічні, щоб ними розповісти зміст «Звенигори» та й рядків не вистачить у журнальній статті. «Звенигора» – Одисея українського народу від

варягів до сьогодні, його життя й боротьба, його минуле, сучасне й майбутнє. Геній і безумство, того народу, що віки шукав незнаних скарбів, а незчислнмі скарби носив у собі самім, що все життя любив волю і все життя був рабом, що боровся за волю і Здобув її. Нарід той український, а воля його Жовтнева революція.

У період незалежності українське кіно знаходиться у своєрідному застої. На початку 1990-х українське телебачення розпочало освоєння комерційного, та фінансово економного жанру — телесеріала

(«Роксолана», режисер Борис Небієрідзе, «Острів любові», режисер Олег Бійма). У 1994 році вийшов на екран фільм «Дорога на Січ». На цьому досягнення першої вільної декади вичерпуються.

На рубежі 2000-х низка українських акторів знімається у закордонних фільмах. Величезний успіх мав фільм польського режисера Єжи Гофмана «Вогнем і мечем», у якому український актор Богдан Ступка зіграв роль гетьмана Богдана Хмельницького. З цього часу Богдан Ступка став головним гетьманом українського екрану — йому належать також ролі в історичному серіалі «Чорна рада» Миколи Засєєва-Руденка (2000) та фільмі Юрія Іллєнка «Молитва за гетьмана Мазепу» (2001).

Історичні теми також стали провідними у творчості режисера Олеся Янчука. Впродовж 1990-х — першої половини 2000-х ним було знято такі фільми, як «Голод-33» (1991) про трагічну долю української родини часів Голодомору, «Атентат — Осіннє вбивство у Мюнхені» (1995), «Нескорений» (2000) і «Залізна сотня» (2004), які стали спробою донести до глядача правду

про життя та бойовий шлях командирів та воїнів Української повстанської армії.

Упродовж останніх років в український кінематограф прийшло нове покоління кіномитців. У 2001 році початківець-постановник Тарас Томенко здобув перемогу в конкурсі «Панорам» Берлінського

фестивалю. У 2003 році, вже в основному конкурсі того ж Берлінале, отримав Срібного ведмедя фільм українського аніматора Степана Ковалю «Йшов трамвай № 9». 2003 року Україна висунула фільм «Мамай» Олеся Саніна на здобуття премії «Оскар». Проте фільм не потрапив до підсумкового списку номінантів.

Незважаючи на остаточне подолання «українофобської політики», сучасне українське кіно не в змозі позмагатися з якістю та творчим потенціалом стрічок своїх радянських попередників. Однак, незважаючи на це, серед авторів, представників молодого покоління зароджується свідоме кіно. Сучасний український кінематограф має цілу низку режисерів, які за допомогою художніх засобів розкривають глибинні образи в своїх стрічках, знятих за всіма традиціями постмодерного мистецтва. Програми фестивалів короткого метру рясніють стрічками, серед котрих, можливо, знайдеться Вертов або Довженко свого часу.

Джерело: Сайт «Український Кінематограф»
<https://sites.google.com/site/ukraienskiykinematograf/home>

Топ кращих українських фільмів 2010-2019

*(«Українська правда», 14 березня 2020 р.. URL:
<https://life.pravda.com.ua/culture/2020/03/14/240188/>)*

- *«Щастя моє» (2010 р., режисер Сергій Лозниця)*
- *«Плем'я» (2014 р., режисер Мирослав Слабоштицький)*
- *«Добровольці Божої чоти» (2015 р., режисери Леонід Кантер, Іван Ясній)*
- *«Брати. Остання сповідь» (2015 р., режисер Вікторія Трофіменко)*
- *«Будинок «Слово» (2017 р., режисер Тарас Томенко)*
- *«Припутні» (2017 р., режисер Аркадій Непиталюк)*
- *«Рівень чорного» (2017 р., режисер Валентин Васянович)*
- *«Лагідна» (2017 р., режисер Сергій Лозниця)*
- *«Донбас» (2018 р., режисер Сергій Лозниця)*